

ІНСТИТУТ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ І ГЛОБАЛЬНОГО ПРОСТОРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ІТГП НАН України
від «30» серпня 2024 року протокол № 8

Наказ ІТГП НАН України № 34-с
від «30» серпня 2024 року

Директор О.М.Трофимчук

ПОЛОЖЕННЯ

**про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
(систему внутрішнього забезпечення якості)**

**ІТГП НАН України
третього рівня вищої освіти**

1. Загальні положення

Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (систему внутрішнього забезпечення якості) ІТГПІ НАН України (далі - Положення) є невід'ємною складовою управління якістю освіти Інституту телекомунікацій та глобального інформаційного простору НАН України.

Система управління якістю ІТГПІ НАН України відповідає вимогам ДСТУ ISO 9001:2015, охоплює всі процеси, пов'язані з наданням послуг у сфері освітньої та наукової діяльності, і направлена на підтримку високого рівня надання освітніх послуг.

Положення розроблено з урахуванням вимог Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», наказів / листів МОН України, Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area), Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти та інших нормативно-правових актів, ДСТУ ISO 9001:2015.

У цьому Положенні терміни використовуються у таких значеннях:

- освітня діяльність – діяльність ІТГПІ НАН України, що проводиться з метою забезпечення здобуття вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівні вищої освіти;
- якість вищої освіти - відповідність результатів навчання в ІТГПІ НАН України вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом вищої освіти та/або договором про надання освітніх послуг;
- якість освітньої діяльності - рівень організації освітнього процесу в ІТГПІ НАН України, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття здобувачами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань;
- стандарт вищої освіти ІТГПІ НАН України - це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності ІТГПІ НАНУ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної освітньої програми;

2. Цілі та принципи системи забезпечення якості

2.1. Основні цілі СВЗЯ.

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України система внутрішнього забезпечення якості (далі - СВЗЯ ІТГПІ НАН України) передбачає здійснення таких процедур і заходів (згідно із Законом України «Про вищу освіту»):

- забезпечення відповідності освітньо-наукових програм стандартам третього рівня вищої освіти;
- здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- формування дослідницьких компетентностей аспірантів;
- забезпечення об'єктивного та прозорого оцінювання результатів навчання;
- розвиток академічної доброчесності та етичної культури;
- забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях науково-педагогічних працівників і здобувачів вищої освіти ІТГПІ НАН України;
- удосконалення процедур підготовки та захисту дисертацій;

- залучення аспірантів до наукової діяльності Інституту;
- системний моніторинг якості освітньої та наукової діяльності.
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи здобувачів вищої освіти, за кожною освітньою програмою;
- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;

2.2. Принципи та процедури забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти

Забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в ІТГП НАН України базується на таких принципах:

- відкритість і прозорість;
- академічна доброчесність;
- неперервний розвиток і вдосконалення;
- відповідальність усіх учасників освітнього процесу;
- доказовість рішень;
- незалежність процедур оцінювання;
- орієнтація на результат навчання;
- запобігання нетолерантності будь-якого типу або дискримінації щодо здобувачів вищої освіти або працівників;
- залучення зовнішніх стейкхолдерів до забезпечення якості.

Політика інституту у сфері якості направлена на:

- організацію системи забезпечення якості;
- обізнаність та участь в удосконаленні системи всіх здобувачів вищої освіти та персоналу;
- сприяння академічній доброчесності і свободі, застереження проти академічної недоброчесності (плагіату);

Політика інституту у сфері якості передбачає широку участь усіх представників ІТГП НАН України та спрямована на системну консолідацію зусиль персоналу, здобувачів вищої освіти та партнерів щодо забезпечення:

- розвитку фундаментальної та прикладної науки, соціальної значущості її результатів; дієвого зв'язку з ринком праці, розвитку конкурентоспроможних освітніх програм;
- постійного удосконалення якості вищої освіти; запровадження інноваційних освітніх технологій;
- інтегрованості інформаційної платформи та прозорості управління процесами;
- високого рівня компетентностей персоналу;
- дотримання принципів доброчесності, корпоративної культури, підвищення ефективності взаємодії співробітників, соціальної захищеності працівників та здобувачів вищої освіти;
- адекватних матеріально-технічних умов провадження освітньої діяльності, наукових досліджень, творчої реалізації;
- формування гармонійно розвинутих, патріотично вихованих

- особистостей, професійно конкурентоспроможних фахівців.
- збереження навколишнього середовища, ресурсо- та енергозаощадження.

3. Організаційне забезпечення СВЗЯ

3.1. Координацію роботи СВЗЯ здійснює Науково-методична рада Інституту та Відділ підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації.

3.2. До роботи в системі забезпечення якості залучаються:

- керівництво Інституту;
- вчена рада;
- наукові керівники аспірантів;
- гаранті освітньо-наукових програм;
- групи забезпечення ОНП;
- аспіранти (через анкетування, участь в робочих групах, комунікацію з гарантом).

3.3. Організаційно система забезпечується такими процесами:

- розроблення, перегляд та оновлення ОНП;
- затвердження та оновлення навчальних планів;
- контроль якості викладання;
- моніторинг якості дисертаційних досліджень;
- регулярне анкетування аспірантів;
- проведення внутрішніх аудитів якості.

4. Здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм

4.1. Моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм (ОП) третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти в ІТГП НАН України є обов'язковими процедурами системи внутрішнього забезпечення якості та здійснюються відповідно до вимог Законів України «Про вищу освіту», стандартів вищої освіти, критеріїв НАЗЯВО та внутрішніх нормативних документів Інституту.

4.2. Метою моніторингу та перегляду ОП є забезпечення їх актуальності, відповідності сучасним тенденціям науки та технологій, стандартам вищої освіти, потребам здобувачів, роботодавців та наукової спільноти.

4.3. Принципи моніторингу ОП.

Моніторинг здійснюється на основі таких принципів:

- наукова обґрунтованість – відповідність змісту ОП сучасному рівню розвитку науки та інновацій;
- орієнтація на здобувача – врахування освітніх потреб аспірантів, їх навчального навантаження та індивідуальних траєкторій;
- прозорість – відкритість процедур та оприлюднення результатів моніторингу;
- участь зацікавлених сторін – регулярне залучення аспірантів, наукових керівників, провідних учених, роботодавців та стейкхолдерів;
- періодичність та системність – щорічний аналіз реалізації ОП та комплексний перегляд не рідше одного разу на 3 роки;
- безперервне вдосконалення – внесення змін до ОП на основі результатів зворотного зв'язку та оцінювання якості.

4.4. Суб'єкти, відповідальні за моніторинг та перегляд ОП.

4.4.1. Гарант освітньо-наукової програми – здійснює оперативний моніторинг змісту та результативності ОП, збирає відгуки, аналізує показники успішності аспірантів.

4.4.2. Проектна (робоча) група ОП – виконує розширений аналіз структури програми, навчальних планів, дисциплін, їх актуальності та відповідності стандартам.

4.4.3. Науково-методична рада Інституту – проводить оцінку результатів моніторингу, аналізує відповідність ОП стандартам вищої освіти та акредитаційним критеріям НАЗЯВО.

4.4.4. Вчена рада Інституту – ухвалює рішення про затвердження змін до ОП або про її оновлення / модернізацію.

4.4.5. Здобувачі освіти (аспіранти) – беруть участь у опитуваннях, надають відгуки щодо змісту, складності та практичної цінності компонентів ОП.

4.4.6. Наукові керівники та зовнішні експерти – оцінюють відповідність ОП сучасним науковим тенденціям.

4.5. Інструментарій та форми моніторингу Моніторинг освітніх програм включає:

4.5.1. Щорічний моніторинг реалізації ОП, що проводиться за такими напрямками:

- аналіз виконання індивідуальних навчальних планів аспірантів;
- оцінювання успішності та динаміки набуття компетентностей;
- аналіз якості викладання за результатами опитувань здобувачів;
- аналіз результатів атестації аспірантів;
- контроль дотримання вимог стандарту вищої освіти;
- розгляд пропозицій гаранта та відділів щодо вдосконалення.

4.5.2. Опитування здобувачів та стейкхолдерів, зокрема:

- задоволеність змістом ОП;
- адекватність навчального навантаження;
- оцінювання якості викладання;
- пропозиції щодо покращення структури та змісту ОП.

4.5.3. Експертиза навчальних дисциплін, зокрема перевірка:

- відповідності силабусів результатам навчання;
- логічної послідовності компонентів ОП;
- дотримання вимог академічної доброчесності.

4.5.4. Моніторинг наукової продуктивності аспірантів:

- виконання планів публікацій;
- участь у конференціях;
- динаміка виконання дисертаційного дослідження.

4.6. Періодичний перегляд ОП

4.6.1. Перегляд ОП здійснюється комплексно не рідше одного разу на три роки, а також:

- після змін державних стандартів вищої освіти;
- за вимогами НАЗЯВО;
- за ініціативою гаранта або Науково-методичної ради;
- у випадку низьких показників результативності реалізації ОП.

4.6.2. Перегляд охоплює:

- оновлення структури ОП;
- уточнення результатів навчання (компетентностей);
- перегляд переліку навчальних дисциплін;
- оптимізацію навчального навантаження;
- актуалізацію тематики дисертаційних досліджень.

4.6.3. За підсумками перегляду:

- готується Звіт про моніторинг і перегляд ОП;
- пропозиції оформлюються у вигляді проекту нової редакції ОП;
- зміни обговорюються із здобувачами та стейкхолдерами;
- фінальне рішення ухвалюється Вченою радою Інституту.

4.7. Оприлюднення результатів

4.7.1. Результати моніторингу та оновлені редакції ОП оприлюднюються на офіційному сайті Інституту.

4.7.2. Аспірантів інформують про зміни через:

- офіційні повідомлення на сайті;
- електронну розсилку;
- відкриті зустрічі з гарантом ОП.

4.7.3. Реалізація заходів за результатами моніторингу

За результатами моніторингу можуть бути прийняті такі заходи:

- коригування навчальних дисциплін;
- зміна форм поточного та підсумкового контролю;
- вдосконалення методичного забезпечення;
- підвищення кваліфікації викладачів;
- оновлення матеріально-технічної бази;
- зміна обсягу або логіки розподілу кредитів ЄКТС.

5. Структура та ключові елементи системи забезпечення якості

5.1. Забезпечення якості освітніх програм.

Передбачає:

- розроблення та оновлення ОНП відповідно до стандарту вищої освіти та вимог НАЗЯВО;
- регулярний перегляд ОНП не рідше одного разу на 3 роки;
- участь роботодавців, експертів і аспірантів у вдосконаленні програми;
- чіткі та вимірювані результати навчання.

5.2. Забезпечення якості навчального процесу

- розроблення робочих програм дисциплін відповідно до ОНП;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання;
- застосування сучасних форм навчання (наукові семінари, індивідуальні консультації, стажування);

- контроль відвідування та виконання індивідуальних освітніх планів.

5.3. Забезпечення якості наукової складової

- контроль виконання індивідуального плану наукової роботи;
- контроль публікаційної активності;
- участь у конференціях, семінарах, стажуваннях;
- внутрішня експертиза дисертацій;
- дотримання вимог академічної доброчесності в усіх наукових роботах.

5.4. Внутрішній контроль та моніторинг якості

Система включає:

- щорічне анкетування аспірантів;
- аналіз результатів навчання та звітів наукових керівників;
- аудит робочих програм дисциплін;
- перевірку дотримання правил академічної доброчесності;
- внутрішній рецензування наукових звітів та дисертаційних матеріалів.

5.5. Академічна доброчесність

СВЗЯ передбачає:

- антиплагіатні перевірки;
- попередження академічних порушень;
- обов'язкове ознайомлення аспірантів із Кодексом академічної доброчесності;
- процедури реагування на порушення.

6. Механізми реалізації системи якості

6.1. Система реалізується через такі інструменти:

- освітньо-наукові програми та навчальні плани;
- робочі програми дисциплін;
- індивідуальні плани наукової роботи;
- внутрішні процедури контролю якості;
- звітність аспірантів;
- роботу Науково-методичної ради та груп забезпечення ОНП.

6.2. Засоби комунікації в рамках СВЗЯ:

- офіційний сайт Інституту;
- онлайн-платформи для внутрішніх опитувань;
- інформаційні листи та оголошення;
- консультації гаранта ОНП і наукового керівника.

7. Забезпечення прозорості та підзвітності

7.1. Інститут забезпечує відкритість інформації про:

- освітньо-наукові програми;
- правила вступу та навчання;
- критерії оцінювання;
- правила академічної доброчесності;
- можливості академічної мобільності;
- результати роботи СВЗЯ.

Забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації відбувається через оприлюднення: на офіційному сайті

ІТГП НАН України, інформаційні пакети ЄКТС, освітні програми, розклад занять, а також усі складові забезпечення освітнього процесу, які підлягають опублікуванню згідно з Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про доступ до публічної інформації».

7.2. Річний звіт про якість освіти публікується на офіційному сайті.

8. Самооцінювання та вдосконалення СВЗЯ

8.1. Самооцінювання здійснюється щорічно та включає:

- аналіз ефективності освітніх компонентів;
- перевірку відповідності освітньо-наукових програм стандартам;
- аналіз результатів опитувань аспірантів;
- оцінку публікаційної активності;
- оцінку роботи наукових керівників.

8.2. За результатами самооцінювання вживаються заходи з удосконалення освітнього процесу.

9. Політика інклюзивності в ІТГП НАНУ

Політика інклюзивності в Інституті є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освіти та спрямована на забезпечення рівного доступу до освітніх послуг для всіх здобувачів, незалежно від їхніх індивідуальних освітніх потреб та життєвих обставин.

Політика розроблена відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», стандартів ESG-2015, вимог та рекомендацій НАЗЯВО щодо інституційної акредитації.

Інститут визнає інклюзивність важливим принципом впровадження якісної освіти та забезпечує умови для навчання осіб з особливими освітніми потребами, інвалідністю, осіб з тимчасовими чи індивідуальними потребами, а також осіб з вразливих чи малозахисних груп.

9.1. Мета політики інклюзивності

Метою політики інклюзивності є забезпечення:

- рівних прав і можливостей здобувачів вищої освіти;
- безбар'єрного освітнього середовища в науковій установі;
- індивідуалізації освітньої траєкторії здобувачів;
- психологічної, методичної та організаційної підтримки аспірантів та інших здобувачів з особливими потребами.

9.2. Завдання політики інклюзивності

Основними завданнями є:

- створення умов для безперешкодного доступу до освітніх та наукових послуг;
- адаптація освітніх компонентів, індивідуальних планів та форм контролю відповідно до потреб здобувача;
- забезпечення можливості використання дистанційних та змішаних форматів навчання;
- інформування співробітників про принципи інклюзивної освіти;
- запобігання дискримінації та забезпечення поваги до людської

гідності;

- забезпечення конфіденційності обробки персональних даних про особливі освітні потреби здобувачів.

9.3. Забезпечення інклюзивності в освітньому процесі

Інститут забезпечує:

9.3.1. Організаційну підтримку

- призначення відповідальної особи з питань інклюзивності;
- ведення реєстру здобувачів, які потребують адаптацій;
- забезпечення взаємодії між здобувачем, науковим керівником та відділом аспірантури.

9.3.2. Освітню підтримку

- можливість індивідуального графіка навчання;
- адаптацію форм поточного та підсумкового контролю;
- адаптацію змісту та методів викладання за наявності відповідного висновку чи заяви здобувача;
- доступ до електронних ресурсів і дистанційних технологій.

9.3.3. Психологічну та комунікативну підтримку

- сприяння у доступі до психологічних консультацій і створення сприятливого психологічного середовища; в Інституті працює психолог, який має відповідну освіту.

9.3.4. Фізичну доступність

Оскільки Інститут є науковою установою з історично сформованою інфраструктурою, доступність забезпечується шляхом:

- організації навчання у доступних приміщеннях;
- максимального використання дистанційних форм навчання;
- створення індивідуальних умов відповідно до можливостей установи.

9.4. Процедури реалізації політики інклюзивності

9.4.1. Здобувач подає заяву про необхідність створення особливих умов (за бажанням — з підтверджуючими документами).

9.4.2. Відповідальна особа здійснює аналіз потреб здобувача.

9.4.3. Формується рішення про адаптації та індивідуальні умови.

9.4.4. Адаптації затверджуються директором або уповноваженою комісією.

9.4.5. Відділ аспірантури інформує викладачів та наукового керівника.

9.4.6. Щороку проводиться моніторинг ефективності інклюзивних заходів.

9.5. Моніторинг та оцінювання ефективності політики

Моніторинг включає:

- опитування здобувачів;
- аналіз звернень та скарг;
- аналіз успішності та прогресу здобувачів, які отримали

- інклюзивну підтримку;
- оцінювання роботи відповідальних осіб;
- рекомендації щодо покращення.

Результати моніторингу розглядаються на засіданні Вченої ради або комісії із забезпечення якості освіти.

9.6. Відповідальні за реалізацію політики інклюзивності

- директор Інституту;
- комісія із забезпечення якості освіти;
- відділ аспірантури;
- гаранті освітніх програм;
- наукові керівники;
- відповідальна особа з питань інклюзивності.

10. Забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників

Забезпечення безперервного професійного розвитку педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників є ключовим елементом функціонування системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності в аспірантурі ІТГП НАН України. Підвищення кваліфікації спрямоване на оновлення, удосконалення та розширення професійних компетентностей, необхідних для здійснення якісної освітньої та наукової діяльності відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту», стандартів НАЗЯВО та стратегічних цілей Інституту.

10.1. Мета підвищення кваліфікації

Метою підвищення кваліфікації є:

- забезпечення відповідності компетентностей працівників сучасним вимогам освітньо-наукових програм третього рівня вищої освіти;
- удосконалення методологічної, педагогічної, дослідницької та цифрової грамотності;
- підвищення рівня академічної доброчесності та культури академічного середовища;
- впровадження інновацій та найкращих освітніх практик.

10.2. Принципи забезпечення підвищення кваліфікації

Підвищення кваліфікації здійснюється на основі таких принципів:

- безперервність – систематичний професійний розвиток;
- доступність – рівні можливості для всіх працівників;
- актуальність – зміст навчання відповідає сучасним вимогам науки та освіти;
- індивідуалізація – врахування потреб кожного працівника та специфіки його діяльності;
- орієнтація на компетентності – розвиток професійних і педагогічних компетентностей;
- академічна доброчесність – дотримання норм етичної та відповідальної поведінки.

10.3. Основні форми підвищення кваліфікації

Підвищення кваліфікації працівників ІТГП НАН України здійснюється через такі форми:

10.3.1. Формальні форми

- курси підвищення кваліфікації (в Україні та за кордоном);
- стажування в наукових установах, університетах, дослідницьких центрах;
- програми подвійних дипломів та спільної підготовки кадрів;
- навчання у школах педагогічної та цифрової майстерності.

10.3.2. Неформальна освіта

- участь у наукових семінарах, тренінгах, воркшопах, вебінарах;
- участь у міжнародних та вітчизняних конференціях;
- курси з цифрових технологій, методології досліджень, академічної доброчесності.

10.3.3. Інформальна освіта

- самоосвіта, опрацювання нових наукових джерел;
- професійні практики та дослідницька діяльність у проєктах Інституту;
- наставництво, взаємонавчання в наукових школах Інституту.

10.4. Організаційне забезпечення підвищення кваліфікації

Координацію процесів здійснює відділ підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації.

Річний план заходів із підвищення кваліфікації затверджує Вчена рада Інституту.

Інститут сприяє проходженню працівниками міжнародних стажувань та програм академічної мобільності.

Гаранти освітніх програм подають пропозиції щодо підвищення кваліфікації відповідно до потреб ОП.

Для підтвердження підвищення кваліфікації працівник подає відповідні документи (сертифікати, довідки, рекомендації тощо).

10.5. Вимоги до педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників

- регулярне оновлення компетентностей не рідше одного разу на 5 років;
- володіння сучасними методами викладання та цифровими інструментами;
- участь у щорічних внутрішніх заходах із вдосконалення педагогічної майстерності;
- дотримання норм академічної доброчесності у викладанні та дослідженнях.

10.6. Моніторинг ефективності підвищення кваліфікації

Ефективність забезпечується шляхом:

- аналізу впливу підвищення кваліфікації на якість викладання (за результатами опитувань аспірантів);
- експертизи оновлених робочих програм дисциплін;
- оцінювання професійної активності працівників (публікації, участь у проєктах, конференціях);
- звітності працівників щодо виконання індивідуальних планів підвищення кваліфікації.

10.7. Фінансування

Підвищення кваліфікації може фінансуватися:

- за рахунок коштів Інституту;
- за кошти державних програм підтримки науки й освіти;
- у межах міжнародних освітніх та наукових проєктів;
- за рахунок грантів;
- за рахунок власних коштів (за бажанням).

11. Заключні положення

Положення вводиться в дію наказом директора Інституту.

Зміни та доповнення до Положення затверджуються вченою радою Інституту.

Положення переглядається не рідше ніж один раз на три роки або у разі змін законодавства чи вимог НАЗЯВО.

Положення розроблено:

Лебідь О.Г.	Заступник директора з наукової роботи
Калюх Ю.І.	Д.т.н., професор, головний науковий співробітник Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України
Триснюк В.М.	Д.т.н., с.н.с., завідувач відділу досліджень навколишнього середовища Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України
Кряжич О.О.	К.т.н., с.н.с., старший науковий співробітник Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України
Зотова Л.В.	Завідувач відділу підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації